

LJUDSKI GLAS

GLASILO „KMETSKO DELAVCEV“

Licealna knjižnica
Strosmejerjeva ul. Ljubljana

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, na mesec K 3.50; posamezna številka K 1.—. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve za „Ljudski Glas“ in K. D. Z. je frankirati in naslavljati: Ljubljana, poštni predal 168.-Tajništvo K. D. Z. se pa nahaja v Ljubljani, Kongresni trg št. 9. Reklamacije so poštne proste.

Živela republika!

Nekoč je živelo ljudstvo prosto in svobodno. Načelovali so mu izvoljeni župani in vojvode, ki so ga vodili v boje in skrbeli za red in mir doma.

Ko je pa prišel pozneje naš narod pod tuji jarem, zlasti pod Nemce, smo dobili poleg graščakov, grofov in baronov, ki so zidali na holmih trdne gradove in izžemali do krvi naše ubogo ljudstvo, tudi kralje in cesarje. Teh ni izvolilo ljudstvo po svoji svobodni volji, ampak so mu bili vsiljeni z mečem. Njihova oblast se je opirala na armado, plemenitaše in na duhovščino. Zlasti na duhovščino kaiti ta je držala vedno s tistim ki je imel v rokah moč, ker ti je tako bolje kazalo.

To smo videli najbolje tudi pri nas na Slovenskem. Naša duhovska in klerikalna stranka se je valjala po trebuih predhabsburškimi morilci, prešestniki, krivo-prisežniki in pijanci. Po vseh cerkvah so molili za Franca Jožefa, ki je bil znan kot največji prešestnik ter za pijanega Karla, po vseh šolah so farbali nedolžne otročiče po vseh židovskih zgradbah o presvetli vladarski hiši. Le spomnite se na one strašne mesece leta 1914., ko so klerikalne propalnice kakor hišne stikale za vsakim veleizdatcem, ki se je upal le misliti, da morada cesar Franc Jožef vendarle ni poslan naravnost iz nebes na zemljo, da vlada za »heraških« 90 milijonov kron na leto »srečne« avstrijske narode.

Pa tudi druge naše stranke niso bile prav nič boljše. Tudi naši liberalci so se vedno in vedno zatekali v senco cesarske milosti, da celo komunisti, ki bi po svojih

časopisih nairate podrli kar ves svet (kdor jim namreč verjame in kdor smatra te falirane študente za resne) so prišli še pred par meseci v frakih in cilindrih pozdravit v Bosanskem Brodu vladarja.

Mi socialni demokrati stojimo pa že od nekda neomajno na stališču, da izhaja vsa oblast samo od ljudstva. Vladati ima pravico samo oni ki ga pozove na to mesto ljudstvo. Mi ne priznavamo nobenih pravic po roistvu, po bogastvu itd. Pravica je samo ljudsko zaupanje in pa zmožnosti.

Le pomislite, kaj bi bilo, če bi n. pr. tudi za župansko mesto v občini veljala dedna pravica kakor to zahtevalo podretniki za vladarja. Ljudstvo si izvoli pametnega in modrega moža za svojega župana. Njegov sin je pa največji pijanec in zapravilivec, pa bi vkljub temu moral sedeti na županskem stolu, čeprav mu ljudstvo ne zaupa in ve vsak otrok, da je popolnoma nezmožen.

Isto velja seveda za največjega načelnika v državi, le še v toliko večji meri, da je to mesto še vse bolj odgovornosti polno in važno, nego pa mesto župana v kaki zakotni občini. Na to mesto torej spada vedno naimodrejši in naimametnejši mož.

To so vzroki, da smo mi socialni demokrati kar naidločneje za republiko in vemo, da nam bo v tem pritrtilo tudi naše ljudstvo, ki je že do vrta sito vseh različnih visokosti, ki jih mora prokletu drago plačevati.

V mirnem času je zelo težko izbojevati republiko, ker imajo vladarji za seboj

tisoče vojakov in žandarjev, ki ubijajo, če ne gre drugače, s krogliami ljudstvu liubezen do preslavne vladarske hiše v glavo.

Drugeče je pa sedaj pri nas v Jugoslaviji. Našo državo vlada za enkrat regent Aleksander, a to še ni stalna oblika države. Šele konstituanta, ki jo bomo volili dne 28. prihodnjega meseca, bo po svojih poslancih imela tudi odločevati, kaj naj bo naša država v bodoče, kraljestvo ali republika.

Ves boi pri teh volitvah bo torej v glavnem šel za ti dve vprašanji. Vse stranke, ki se bodo udeležile volitev, so se doslej že izjavile glede tega vprašanja in vse brez izjeme, to so naši širokoustni klerikalci, petolizni liberalci in samostojni gruntarji, so izjavili, da so zvesto vdani kraljestvu, da ne marajo države, kjer bi ljudstvo samo volilo iz svoje srede največjega predstavnika države.

Edino naša socialno demokratična stranka stoji slei ko preje na republikanskem stališču in zahteva, da bodi Jugoslavija svobodna, demokratična republika.

Kdor je torej za republiko, bo volil z nami, kdor je za kraljestvo v katerem bi drago plačevali različna veličanstva, ta naj pa voli klerikalce ali samostojne liberalne gruntarje.

Ljudstvo bo šlo z nami v boi za republiko.

Kdo je sovražnik našega ljudstva.

Zelo umiliv je strah, ki ga imajo in kažejo klerikalci zadnje dni zaradi vere. Z vsro srditostjo so se vrveli zlasti proti socialistom, češ, to so najhujši nasprotniki

LISTEK.

Ruski kmet pred revolucijo.

Našega malega kmeta in kmečkega delavca bo gotovo zanimalo, kako je živel pred revolucijo ruski kmečki narod, ki se je l. 1917. končno oprostil starega suženjstva. O tem je napisal nekaj poglavij v svoji knjigi »Boliševizem ali socialna demokracija« znani avstrijski socialist Otto Bauer. Čigar izvatana podamo našemu proletarskemu narodu na kmetih v preprostejši obliki, da bo bolje razumeval veliko delo svojih ruskih tovarišev. Otto Bauer je živel več časa kot vojni ujetnik v Rusiji in imel priliko dobro spoznati to veliko zemljo in narod, ki tu prebiva. Hvala bogu Rusija tudi našemu narodu ni več tula, neznana zemlja. V naši vasi živi polno bivših vojnih

ujetnikov v Rusiji, ki se bodo pri čitanju naslednjih vrstic spominjali svojega ondotnega življenja in bodo svojim tovarišem lahko mnogokaj pojasnili. Eno si je treba zapomniti: Edinost delavstva na kmetih in v tovarnah bo rešila proletarski narod dosedanih izkoriščevalcev!

ODPRAVA TLAČANSTVA.

Do l. 1861. je bil ruski narod narod tlačanov. Tlačanstvo je bilo v Rusiji bolj razširjeno, popolnejše in brutalnejše ko v vseh drugih deželah Evrope. Graščak je predpisal kmetu tlako in dajatve, kot se mu je poljubilo. Graščak je dodeljeval kmetom zemljo in jim jo je zopet odvzel, kot se mu je pač zdelo. Graščak je smel kmeta z zemljo, na kateri je bival, ali pa tudi brez nje prodati ali podariti. Graščak je mogel kmeta spreminiti v svojega dvornega hlapca. Brez dovoljenja graščaka se ni smel kmet poročiti niti zapustiti zemljišča, in si mogel izbrati

drugega poklica. Graščak je bil sodnik nad kmeti: kmet ni imel dostopa do državnih sodišč. Graščak je mogel kaznovati kmeta s knuto, oddati ga v voločko službo, izgnati ga v Sibirijo, obsoditi ga k prisilnemu delu. V tem suženjstvu je živel ruski kmet, pretežna večina ruskega naroda, še pred 60 lmi leti.

Graščaki so izkoriščali delovno moč tlačanov različno. Po načinu tega izkoriščanja moremo razločevati med tlako in zakupom.

Tudi pri tlaki so prepustili graščaki del zemlje kmetom v vnorabo. Toda prepustili so jim je le toliko, da je ravno zadostovalo preživljati kmeta in njegovo družino. Drugi večji del zemlje, je ostal gosposki. Kmetie so morali gosposko zemljo obdelovati z lastno vprego in orodjem, ter hoditi na roboto. Kmet je delal del leta na zemlji, ki mu je bila prepuščena v uživanje, drugi del leta pa na gosposki zemlji za graščaka.

svete vere. Približno takoi tu, da nikakor ne nastopamo proti veri, saj vendar ni čitati v naših listih nič takega. Nastopamo pa in bomo najočnejše nastopali zoper one, ki vero zlorabljajo v svoje strankarske in osebne namene.

Kar se tiče vere same, imamo takoi pri roki odgovor. Kdo je uničeval vero, ali mi, ki imamo v svojem programu miroljubnost in ljubezen vseh narodov med seboj, ali drugi, ki v skrbeh za svoje kapitale oborožujejo armade, nastavljajo vojaške duhovnike, ki blagoslovljajo morilno orožje, ki pobija trpeče ljudstvo drugega naroda in navdušujejo na krvavo moritev zoper svoje bližnje.

Po vsem svetu je bilo znano, da je bila najbolj klerikalna in najbolj nazadnjaška država bivša Avstrija. In prav ona je povzročila to nesrečno svetovno vojno, ker je hotela ugonobiti Srbijo. V tem boju, ki ga je s svojo nesrečno klerikalno pametjo povzročila, je seveda prpadla. Kako pa naj zmaga nazadnjaštvo, čeprav oboroženo proti volji ljudstva?

Le toliko moremo zapisati na razne napade »Domoliuba«, ki se prav neosnovano zaletava v nas. Naše ljudstvo je razkričano kot surovo, da pjančuje, da potezne pri vsaki priliki nož. Morda je bilo to res doslej, ker se narod od dosedanjih voditeljev ni mogel drugega naučiti. Saj so ga vzgajali naravnost zločinsko. Mi pa, socialisti, prihajamo med ljudstvo z evangelijem ljubezni in miru. Hočemo miru da se lahko posvetimo svoiemu delu na polju, od katerega je odvisno vse drugo v državi. Naj navedem tu prelepe verze:

»Kdor nam orje črno grudo,
ta je naš vladar.
Kdor ošenico v prst nam seje,
ta naš beli car!«

Kdor misli po svoje, bo lahko presodil, kdo mu je nasprotnik, kdo prijatelj.

Kako se pridobiva ljudsko zaupanje.

O podivjanosti orožništva in vojaštva na Hrvatskem vedo povedati hrvatski listi marsikaj zanimivega. Tako poročajo, da vojniki in orožniki kmete, delavce in celo uradnike za vsako malenkost kaznujejo z batinami. Med drugim opisujejo slučaj, ki se je dne 13. t. m. prijetil v Mokricah. Tam so orožniki hoteli prijeti krčmarja Galijana, ker se je njegov sin pregrešil proti zakonu. Galijan in svoje hiše ni hotel odpreti, da si mu orožniki s puškinih kopiti vrata skoro razbili. Ker niso mogli vdreti v hišo, so se podali k vaškemu predstoiniku, ki je kahal žganje in so

tu pili do jutra. Zjutraj so zalotili Galijana, za pretepli in odpeljali na vas. Ko so prišli z njim do gozda, so ga nabili s puškinih kopiti in mu grozili, da ga ubijejo, ako zine.

Tako trpi ljudstvo pod kapitalistično gospodo, ki vzdržuje na ta način vladanie. Težki bič, ki pleše po plečih trpečega ljudstva mora zbuditi spoznanje, da sta kapitalizem in militarizem zlo, ki mora s sveta. Da se to zgodi, bo odvisno od našega nastopa dne 28. novembra, ko bomo volili svoje zakonite zastopnike.

Shodi K. D. Z.

Vse člane K. D. Z. v Ježici pri Ljubljani opozarjamo, da se bo vršil redno vsako prvo nedeljo v mesecu ob 15. uri pri sodrušju Kunsteliu na Stožicah št. 59 sestanek, kjer se bo obenem pobirala članarina.

Odbor.

Dopisi.

Gornja Poljskava.

Tu se je vršil dobro obiskan shod, na katerem je poročal s. Grčar iz Maribora. Shod je uspel nad vse dobro.

Stranice in Žreče.

Dne 10. t. m. sta se vršila dva shoda Kmetke delavske zveze v Stranica in Žrečah pri Konicah. Udeleženci so burno odobrvali izvajanja govornika ter upoznali intrige in laži raznih liberalnih in klerikalnih jezičkov. Ustanovili sta se v obeh krajih podružnici K. D. Z. Ljudstvo, zavečaj se svojih pravic in otresaj se strupene kapitalno-meščanske družbe!

Tinje na Pohorju.

Privoščite nam prostora za par vrstic! Tu pri nas imamo starega učitelja, ki je že siv, kakor zatec pozimi, a silno zašrizen klerikalec. Njegova duša je črna kakor dimnikarjeva obleka. Kjer more škoduje kmetu. Dal nam je oznaniti s prižnice, naj mu damo vinsko bera. Čemu? On nam je izvabil iz žepov že itak mnogo denarja, ko nas je silil, da smo podpisovali vojno posojilo, pri katerem si je on polnil svoje žene. Sedaj bi rad še bera, da bi sedel pri obloženih mizi in pil dobro vino. Le zapomni si, da od nas ne dobiš ničesar!

Tinjski kmet.

Sv. Pavel pri Preboldu in Sv. Peter v Sav. dolini.

Dne 10. t. m. sta se vršila ustanovna shoda K. D. Z. v Št. Pavlu pri Preboldu dopoldne in v Sv. Petru v Sav. dolini po-

boldne. Udeležba je bila na obeh shodih velika. Izvajanja govornika o sedanjem političnem položaju in o važnosti predstojščih volitev za konstituanto je ljudstvo navdušeno odobrvalo. Z obrazov poslušalcev je bilo razvidno, da uvidevajo in čutijo, da se bo le na tej poti mogla doseči osvoboditev revnega ljudstva izpod jarma kapitalistov. Tudi nekaterim samostojnim je bila ta šola poučljiva. Še več izprevideli so, da niso na pravi poti in organizirali so se v naših vrstah. Gerentu Ribiču v Sv. Petru se zahvaljujemo za sklicanje shoda, potem občinskega tajnika, akoravno je on hotel to preprečiti, ker se je bal, da njemu in njegovi smrdljivi stranki lahko nevarni postanemo, s tem da ljudstvo na pravo pot obrnemo.

Iz Celja. Samostojna kmetka zveza je imela dne 15. oktobra v Celju svojo konferenco, na kateri so postavili kandidate za volitev v konstituanto za celjsko okrožje. Razni »birtci«, prodajalci žganja in na odslovljeni staro-avstrijski oficirji so agitirali na vse mogoče načine. Ker jim dela naša Kmetka delavska zveza s svojim jasnim programom precej neprilike, sklenili so, da si tudi oni nam enak program začrtajo, ki naj bi na namesto da bi dišal po svobodi in socializmu, smrdel po staroavstrijskih stotnikih. Opažali smo, da vodi to zvezo za kulisami advokatska klika in da je celo minister za socialno politiko »počakal« v Celju na izid te konference. Po prodajalcu »šnopsa« Drogeniku so namreč bili ekselencia precej priporočeni kmetom, češ to so pravi gospod minister, saj se jih že po klobuku pozna, saj nosijo vedno beli dovalian in zmečkan klobuk. Pa tudi obraz imajo ekselencia, boli po kmetko izbuhnen. V ministrstvu storijo tudi marsikatero dobro delo, saj kimaio kadar ne pridejo preveč važne stvari na dnevni red, kadar pa so predpisani davki na vrsti, se na gospod ekselencia da ne bi bili kaj krivi pri stvari, odpeljajo domov k ženi »iz domotožja«. Ker pa le ni bilo pravega soglasja na tej konferenci, so samo 3 kandidate določili, in sicer: Potovalnega učitelja Goričana, kmeta Jesenika iz Dramelj in trgovca s žganjem Drogenika. Nato je potolažil navzoče tajnik samostojnežev, bivši avstrijski stotnik Sancin, češ druge kandidate dodamo pa že mi sami. Mi se kmetom le čudimo! Saj bi vendar morali samostojneži poznati avstrijske oficirje, kako so njih in njihove sinove vodili za nos in jih poganjali v strelske jarke. Zato bi vendar smeli od njih pričakovati, da bi sedaj pogнали k vragu te slabe vodnike, sicer se imenujejo samostojneži samo za to, ker znaio sami brez opore stati. — Kmet. ki

Drugače v zakupu. Tu so predustili graščaki večji del zemlje kmetom v uporabo. Kmetje so imeli na ta način mnogo več zemlje. Toda zemlja uporabljana od kmetov je morala rediti kmetovo družino in dati graščaku nadvrednost: Kmetje so bili namreč dolžni dati od donosa svoje zemlje graščaku takozvani obrok. Ta dajatev, ki je prvotno obstajala v poljskih pridelkih, se je spremenila z razširjenjem denarnega gospodarstva v denarno dajatev.

V dobi naturalnega gospodarstva se kmet ni pečal samo z obdelovanjem zemlje in z živinorejo: kmetova družina je pridelovala tkanino, napravljala si obleko čevlje, orodje za svojo lastno potrebo. Razvoji mest, prometa, tovarniške produkcije in denarnega gospodarstva pa je nudil kmetu priložnost, pripeljati izdelke svoje obrtne delavnosti tudi na trg. Državni davki in dajatev graščaka so prisilile kmeta porabiti to prilož-

nost. Tako so iskali in našli kmetje postranski zaslužek v domači obrti. Delali so v zimskem času doma v službi kapitalističnih založnikov. Čim večji pa je bil denarni dohodek kmetov v domači obrti, tem večjo najemnino so mogli graščaki od njih zahtevati. Zato je bilo za graščaka ugodno zamenjati ne samo naturalne dajatev z denarnimi, temveč tudi tlako z zakupom roboto z obroki. Posebno v gozdnatih krajih, kjer je bil zemeljni donos nizek, a so imeli kmetje lepo priložnost za obrtno delo, so graščaki rajše dajali gosposko zemljo kmetom in jim nalagali zato visoko denarno najemnino. Samo v črnozemi, kjer je zemlja rodovitna, kjer je gosposka zemlja dajala višji donos in so kmetje imeli malo prilike zaslužiti nekaj postrani z obrtnim delom in vsled tega nišo mogli dati visoke najemnine, so graščaki rajše puščali večji del zemlje obdelovati od kmetov tlačanov.

Medtem je odpor proti tlačanstvu vedno bolj naraščal. Vedno pogostejše so se kmetje upirali. Vedno glasnejše so tožili industrialci nad tlačanstvom, ki veže kmeta na grudo in onemogočuje njegov prehod v tovarno. Tlačanstvo v črnozemi onemogočuje razvoj notranjega trga, ki bi bil zmožen kupovati tovarniške izdelke. Vedno silnejše je napadala ruska inteligenca tlačanstvo kot oviro razvoja produktivnih sil Rusije. Odpor pa je bil vedno slabši, ker so videli graščaki, da gospodarsko z odpravo osebnega tlačanstva ne bodo na slabšem. Pod pritiskom silne notranje borbe, v katero je zšla Rusija po nesrečni krimski vojni, je moral carizem prvič kapitulirati. Tlačanstvo je bilo odpravljeno z zakonom z dne 19. febr. 1864. l.

(Dalej prih.)

ie do danes stal samostoino. ie od konference nadalje hrom za samostoino stranko.

Slovenii gradec. Tudi v Slovenii gradcu so se ravnale oblasti po celiskem vzorcu pri sestavi in reklamaciji volilcev za konstituanto. Tako se ie zgodilo, da ie tamkajšnja občina izbacila preko 80 volilcev socialističnega mišljenja, s pripombo, da so Nemci, na drugi strani pa imajo taki ljudie volilno pravico, kateri io po zakonu in volilnih predpisih ne bi smeli imeti. Delavstvo ie radi tega nasilnega postopanja zelo razburjeno, kar ie tudi razumljivo. Ja, gospoda buržuazija ima strah pred socializmom, zlasti v onih krajih, kjer še vlada takozvani fevdalizem. Dne 10. oktobra t. l. so se vršile volitve zaupnikov v odbor za agrarno reformo, to na gospodom nikakor ni bilo všeč, ker so soc. dem. v več krajih zmagali. Pričeli so z najhujšim terorjem proti nalemnikom zemlje. Nekateri so se celo izrazili, če nalemniki ne odidejo jih poženo z žendarmi. Prizadeti pri tem so reveži, ki že po 15 in 20 let robotajo pri raznih kapitalističnih krvoselih. Vprašamo torej okrajno glavarstvo v Slovenii gradcu, če ie pripravljen varovati interese revežev, to ie za oni del ljudstva, ki pripravlia gospodom vsakdajni kruh, v slučaju, če se bodo razni kapitalisti hoteli posluževati vaših orožnikov v svrhu zatiranja delavskih mas. Prebivalstvu in celokupnemu proletariatu v Slovenii gradcu pa povemo, da ie ie v slogi moč.

Ljubečno pri Celju. V Ljubečnem pri Celju se ie vršil v nedeljo 17. oktobra v gostilni Juteršek volilni shod J. S. D. S., na katerem se ie ustanovila tudi K. D. Z. Govornik, s. Koren iz Celja, ie natančno razložil pomen volitve za konstituanto. Po zaključnem shodu so se vsi vpisali v Kmečko - delavsko zvezo.

Trnovlje pri Celju. Tu so se na shodu, ki ga ie priredila J. S. D. S. zbrali tudi nekateri pristaši S. K. Z., med njimi njih glavar Mahne, kateri se ie tudi oglasil k besedi. On ie vse pripoznaval, kar ie so dr. Koren govoril, samo ie trdil, da se ie premalo orisalo stališče, katero zavzemamo napram kapitalistom in oderuhom. Na to sta mu ss. Koren in Gorjanc dala natančno pojasnila. Gospod Mahne ie tudi potrnil, da ie vzela samostoina kmečka zveza od starih liberalcev nekaj kandidatov na nosodo, ker jih baie sama nima. Nastalo ie viharno ploskanje in vsi so trdili, da bodo glasovali pri volitvah edino soc. dem. stranko.

Brežice. V nedeljo, dne 17. t. m., ie priredila K. D. Z. v Brežicah dva volilna shoda, enega v Brežicah, drugega na Bizeliskem. Oba shoda sta bila prav dobro obiskana. Poročevalec ie bil s. Bernot iz Ljubljane, ki ie na obeh shodih v obširnem govoru naslikal sedani položaj. Žel ie mnogo pohvale in navdušenja ni bilo ne konca ne kraja, zlasti na Bizeliskem. Omeniti moramo, da ie brežiška buržuazija natela gojbo tamburašev, naj med shodom igrajo v spodnjih prostorih Narodnega doma, češ da ne bodo šli ljudie na shod. Toda nasprotniki so se zelo vrezali. Na opomin s. Baraga, da se prične sedaj shod, so vsi navzočni razen nar. mladeničev, zapustili spodnje gostilniške prostore in se podali v vrtno dvorano, ki ie bila nabito polna zborovalcev. Še drugi dan so ljudie govorili: »Tacih shodov potrebujemo! Živela socialna demokracija itd.!« Samostoina kmečka stranka leži sedaj na tleh, ker ta dva shoda sta ljudem odprla oči, da so spoznali, kaka razlika ie med kmetom posestnikom in kočariem. S. Baraga

ie imenitno razkrinkal kandidata samostojnežev g. Ureka, kaj ie bil leta 1911. in kaj ie danes. Povedal ie tudi, da g. Urek ne bo pri pametnih ljudih ničesar dosegel z nesramnim in netočnim, osebnim in strankarskim napadanjem svojih političnih nasprotnikov. Le tako naprej, g. Urek, pa bodo kmalu vsi zavedni kmetie v K. D. Z.

Resnik pri Sv. Kunigundi.

Morda ste že mislili, da smo v našem kraju vsi zaspali. O ne, še ne! Malo smo se začeli dramiti in svita se tudi že pri nas. Zelo postajamo rdeči, kar se ie pokazalo preteklo nedeljo, dne 10. t. m. Imeli smo v sosednji občini dobro obiskano shod. Ustanovila se ie podružnica Jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Izvolili smo si odbor ter ie še ta dan pristojilo preko 20 članov pod rdečo zastavo. Prijetih ie tako naprej, ie naprej, ker ie v tem znamenju bomo zmagali! Tudi moram poročati od naših sosedov visoko gori na Pohorju pri Sv. Jakobu v Resniku. Tam so imeli cerkveni shod. Ljudstva ie bilo dosti od vseh strani. To ie lepo. Pa svojih navad niso mogli opustiti, morali so iti k vinotoču. Tam so popivali vse popoldne. Fantom tega že ne moremo zameriti, a starim dedcem ne odpustimo, takim, ki imajo že bele lase in sive brke. Med njimi ie bil tudi neki župan, visoko čislan mož. Kakor povsod, tako im ie tudi tukaj z alkoholom stopila v glavo srborita kri. Spopadli so se tako zelo, da jih ie menda 7 odneslo krvave butice. **Opazovalec**

Sv. Lovrenc pri Pohorju.

Kakor povsod, tako imajo tudi tukaj pri nas klerikalni mogočnejši nastavljeni pri običnskih uradih svoja lagnjeta. V občini Kumen uraduje tainica, ki io zoveio za Micko s priimkom »krščanska luč dravske doline«. Ali pri sestavi imenikov za volitve v konstituanto ie ie svetila ta luč menda nekaj premalo, da ni videla tistih temnih elementov, kateri po njenem mnenju ne spadaio na svet, namreč socialistov. Če ie treha zapisovati moške za vojake, tedaj seveda naide vse, ali volitve za delavce nimajo nobenega pomena, tako si misli ona. Z njo vred seveda tudi g. gerent in drugi. Toda mi si znamo pomagati sami in si tudi bomo. Za temi volitvami prideio občinske in mi jih že težko pričakujemo, da se enkrat za vselei znebimo vsega občinskega zla, ki sedaj najbolj pritiska ubogo delavsko ljudstvo. Volilci, ki ste bili sedaj po zaslugi farške podretnice izpuščeni iz volilnega imenika, zapomnite si to in poidite dne 28. novembra edino za delavsko, to ie jug. soc. dem. stranko v volilni boji. Pokažite, da se ne daste za nos voditi! Torej na noze vsi in ne boite se huiškačev, ki vam hočeio sleči hlače in napraviti za sužnje. Bogataši bi radi, da bi jim nosilo ubogo ljudstvo zopet kamne na hribe, kjer bi zidali cerkve in gradove.

Vsakemu svoje — pravica pravičnim!

Preprost, a idealen kmetski fant z Dekmanec pri Sv. Petru pod Sv. goro nam ie poslal kot protest proti zlorabljanju duhovskega stanu plamteč dopis. V začetku omenia dobesedno: »S toplim srcem sem napisal te besede, besede pravice. Veselo sem bil navdahnjen in besede so prikibele kar same iz mojega srca.«

Nato nadaljuje: »Videl ie gospod vaš pravična dela in ugajalo mu. Slišal ie vaš glas pravice in ne zavrže ga, ker lubi pravico. — Videl in slišal ie tudi glas krivice, ki vohie po maščevanju krivičnih.« Čestokrat slišimo: »Sv. vero zatirate, kat.

cerkev podirate!« Toda ne, ni res! Mi, soc. demokrati hočemo pravice vsaki životinii! Mi hočemo dvigniti sv., vero in sv. katol. cerkev mi hočemo le zatreti skrutitelie božiega imena in zahtevamo pošteno duhovščino. Duhovnik ie posvečen za namestnika božiega. Toda večina duhovščine ie to pozabila. Bog na ve, da duhovnik nima pravice se vtikati v noben drug stan, v nobeno politiko.

Krivičnega natolčevanja ne bomo več trpeli. Izpopolniti hočemo svoje življenje in temelj našega življenja, naše sreče bodi pravica.

Naklonitve ustavljene. Ministrstvo finance ie odredilo z odlokom Dr. Br. 90.068 z dne 9. julija 1920, da ie ustavilo naklonitev po zakonu z dne 28. marca 1918, drž. zakonik št. 119. Ker predvideva nova »Uredba o zacasnji pomoči invalidom, vdovam in sirotam«, ki izide v kratkem, državno pomoč (pokojnino, preskrbo) tudi nekaterim osebam, ki po dosedanjem zakonu niso imele te pravice, naj vložijo pri pristojnem občinskem uradu prošnjo za odmero pokojnine vse one osebe, ki jim bo sedaj ustavljena naklonitev in so mnenja, da imajo pravico do državne preskrbe. Po 1. juniju 1920 izplačane naklonitve bodo odtegnjene pri likom odmere in izplačevanja novih preskrbnin. Občinski uradi vposljejo zbrane prošnje poverjenštvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo (invalidski oddelek) v Ljubljani. Istočasno ie sporočilo ministrstvo za finance, da se ukinejo glasom odloka Dr. Br. 69.742 tega ministrstva podpore za družine mobiliziranih in ujetih vojakov po zakonu z dne 7. julija 1917, drž. zakonik št. 313. Družine onih vojnih ujetnikov, ki se še niso vrnili, naj vložijo istotako prošnjo za odmero in nakazanje preskrbnine.

Po svetu.

Amerika.

V Ameriki ie bila izrečena zanimiva obsodba. Neki sodnik ie izjavil, da ie članstvo v komunistični stranki zadosten vzrok, da se dotične osebe izžene iz Amerike. S to obsodbo se bodo še bavile naivše oblasti.

Anglija.

Milijon premogarijev stavka, drugi milijon ne more delati, ker ni premoga, a obširne delavske organizacije prete, da stopio v stavko. Tudi železničarii se približujejo rudariem in bati se ie, da vsak čas obstane promet po železnicah. Razburjenje ie tako veliko, da se vlada boji ostati v Londonu in se namerava preseliti kam na deželo. Državniki že tožijo nad dolgovi in ne vedo, kako naj jih doplačajo.

Francija

se boji, da bi se delavsko gibanje ne razširilo tudi po njej. Rudarji v Alzaciji se že pripravljajo. Stavili so zahteve po zvišanju mezd. Vlada pravi, da jim ne bo mogla ustreči. Da poravna Francija svoje dolgove, ki jih ima v Angliji, ie najela posojilo v Ameriki. Vidimo, da tudi zavezniške države nimajo sreče in da jim kapitalizem le škoduje. Namesto da bi процvitale, se poglabljajo le v dolgove. Vendar se ne spametujejo in še vedno mislijo, da ie višek državne modrosti v bajonetih in uradni kapi.

Italija.

Hinavski Italijani so zopet pokazali drugo lice. Čakali so, da smo izgubili Koroško, sedaj pa trobijo v svet, da hočejo takoj in pravično rešiti jadransko vprašanje. Še včeraj so govorili, da se morajo pogajanja iz raznih vzrokov zavle-

či, danes hočejo stvar nemudoma izvesti. — V notranjosti države ni nič kaj zdravo. Govori se celo o državnem prevratu. Vlada je sicer ustavila izhajanje anarhističnih listov in zaprla anarhistične agitatorje, a gibanje se širi dalje, in sicer čisto javno. Vlado napadajo celo lastni pristaši, to je nacionalisti in klerikalci. Pri tem raste moč socialistov. Zanimivo je, da odmevajo klic ljudske nezadovoljnosti tudi že na dvoru „sv. očeta“ v Vatikanu. Delavstvo zahteva, naj se obširni prostori, ki stoje prazni v Vatikanu, odpro, da bodo delavci pod streho. Papež s tem menda ni zadovoljen, ker je dal svoje palače močno zastražiti.

Češkoslovaška.

V glavnem mestu te države, Pragi, se zbera te dni zastopniki Poljske, Rumunije in Bolgarije, ki se bodo posvetovale o zbliznanju Poljske z ostalimi državami takozvane „male entente“, to je Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije. Govorili bodo tudi o morebitni vojni, ki bi jo rada vsilila Madžarska, ako se res vrne tja za kralja kak Habsburžan, cesar pa nas bog varuj!

Avstrija.

Pozornost sveta je bila preteklo nedeljo obrnjena na Avstrijo, kjer so se vršile volitve v narodni svet. Ugibali so, kao zmaga. Zmagalo je nazadnjastvo. Proroki so krščanski socialisti, ki bodo ušcaji voz napredka nazaj. Socialno demokratski državni tajniki so že odstopili in krščanski socialci prevzamejo vlado sami. Če že doslej Avstrija ni nikamor pristala, nima sedaj gotovo nič prida pričakovati. Prvi uspeh nove vlade je menda to, da stavkajo nemški šolski otroci, ker je mestna občina odprla češko šolo.

Romunija.

Iz Bukarešta, glavnega mesta Romunije, prihajajo vesti, da se je zakon o agrarni reformi že začel izvajati. Država odkupi od veleposestnikov za dve milijardi in pol zemlje, ki jo razdeli med kmete. V poštev pridejo zlasti oni kmetje, ki so bili v vojni. V okolici Bukarešta so zemljo že razdelili.

Madžarska

si že vedno ne more predstaviti, da je bila v svetovni vojni tepena. Vsaj tako se zdi človeku, ko čita, da jo ententa pozivlja, naj vendar že odobri mirovno pogodbo. Država seveda nima časa, ker mora zbirati belo gardo in pošiljati agitatorje v sosednje države.

Turčija

si je izbrala novo vlado, ki pa razpadajoči državni najbrže ne bo mogla dosti pomagati. Turški nacionalisti divjajo po Aziji tako, kakor so svoj čas janičarji po naših deželah.

Belgija.

Socialisti v Belgiji so pripravljene stopiti v vlado, vendar zahtevajo obširnih svoboščin in pooblastil, zlasti da se zniža doba vojaškega službovanja, da se oblasti demokratizirajo, da se zagotovi svoboda stankanja in da se uvede neizprosni boj zoper draginjo.

Kaj je z agrarno reformo?

Z raznih strani prihajajo vprašanja, kdaj se začne izvajati agrarna reforma, oziroma kdaj se bodo vršile volitve v agrarne odbore. Ponekod so agrarni odbori že izvoljeni. Čuli smo pa, da jih gotovi krogi ovirajo pri delovanju. Informirali smo se ponovno pri raznih uradih, kjer pa nam niso vedeli nič povedati. O zadevi se bomo informirali še nadalje in v prihodnjih številkah poročali.

Pristašem K. D. Z. v preudarek.

Razmere med delavskim ljudstvom, zlasti po deželi, so se pod različnimi klerikalnimi in liberalnimi vladami tako poslabšale, da ni bilo večini več možno izhajati. To pa je povzročilo, da so se jele ljudem oči odpirati. Ljudstvo je spoznalo, kako ga izkorišča z ene strani klerikalna, z druge pa liberalna gospoda. Začelo se mu je svitati, da so besede, katere mu semintja privošči tolsti župnik ali preobjedeni gruntar le vaba, da je vse to samo laž.

Kje dobiti pomoč? Kako se dvigniti? Marsikdo je videl, kako ima gospoda urejeno, da lahko ljudstvo izkorišča. Videl in poslušal je agitatorje, ki so jih pošiljali med ljudstvo, kadar je bilo treba ljudskih glasov. Cital je časopise, ki so delali za podjarmljenje revnega ljudstva. Spoznal je, da temelji moč sovražnika na organizaciji.

Klerikalna in liberalna stranka sta na razne načine in v različnih oblikah lovile kaline na svoje limanice. Marsikdo jima je nasedel. Razumnejši je pa vedel, da se ogenj in voda ne družita, da volk in ovca nikakor ne moreta biti v enem hlevu.

Prišlo je spoznanje, da se morejo in morajo družiti enaki z enakimi, da začne boj proti zatiralcem. Iz kmetijskih vrst je zadonel klic: „Dajte nam organizacij! Ne maramo biti privesek farovške gospode, ravno tako tudi ne liberalnih frakarjev. Hočemo biti združeni v pošteni stranki, ki ščiti revne sloje delavnega ljudstva!“

Na ta klic se je ustanovila za kmetški proletarijat v okvirju soc. demokratske stranke Kmetiska delavska zveza, katere so se oklenili vsi pošteni in razumni kmetijski delavci, kočarji in drugi trpinji kakor svojega odrešenika. K. D. Z. se je torej lotila dela v korist kmetškemu proletariatu. Težko ji je bilo delo, saj so ji metali z vseh strani polena pod noge. A Zveza je napredovala. Ustanovila si je list, v katerem smo začeli neizprosni boj proti škodljivcem našega ljudstva, razkrinkali smo marsikako grdobijo, kazali smo dalje in navzgor in vzbujali med ljudstvom veselje do dela in čitanja.

Naši stari nasprotniki nas niso mirno gledali. Zastrupljali so v svojih listih javno mnenje z lažmi in natolcevanjem o naši K. D. Z. A ne le po listih, tudi dejansko so napadali naše ljudi. Naj omenimo le, kakim nasilnostim so bili podvrženi naši pristaši na mnogih krajih na Štajerskem. Šli so pa še dalje. S satansko zahrbtnostjo so izzvali železničarsko stavko, da so potem mogli preganjati zavredni proletarijat. Pri tej priliki so denuncirali naše pristaše radi čisto nedolžnih besed. Isti ljudje, ki so v začetku v svojem klerikalnem navdušenju zahtevali republiko, so črnili naše somišljenike, da bodo menda že jutri prekucnili v krvavi revoluciji ves svet in uničili državo kakor se uniči igračo v rokah porednega otroka. Naše ljudi so stavili pod policijsko nadzorstvo in jim grozili z aretacijami. Sploh so porabljali vsa dovoljena in nedovoljena sredstva, da nam K. D. Z. že v kali zatro.

Črne nakane se niso posrečile niti klerikalnim niti liberalnim mogotcem. Ljudstvo je spoznalo, kam mora iti, da pride do solca in svobode, do kruha in spodobnega življenja. K. D. Z. se po deželi razvija in procvita, zakaj vsi zatirani silijo pod njeno okrilje.

Nasprotniki se zvijajo v zadnjih krčih. Bliža se dan, ko bo to tolikokrat varano tako izkoriščano ljudstvo pokazalo z glasovnico v roki, da noče več živeti

pod jarmom, da hoče biti enakopravnim članom svobodne države. Dan 28. nov. naj bo za K. D. Z. dan zmagoslavja!

§ Iz naše države. §

Iz vse Slovenije, kakor tudi Hrvaške in od drugod, poročajo o velikih manifestacijah v protest proti potvorjenemu glasovanju na Koroškem. Žal so manifestacije ponekod prekoračile mejo spodobnosti.

Iz Dalmacije prihajajo ministrstvu za agrarno reformo neprestano prošnje kmetov, naj začne že enkrat s kolonizacijo, ker je beda neznošna.

Inšpekcija dela. Ministrstvo za socialno politiko je, kar se tiče nadzora dela, razdelilo ves teritorij naše države na 15 okrožij. Gre za takozvano obrtno nadzorništvo.

Popis živine in vozil. Po naredbi min. se prične nadaljevanje popisa živine in vozil s 14. oktobrom 1920. Za ta popis so izdane deloma izpremenjene odredbe, ki upoštevajo izražene želje ljudstva. Žigovanje živine je odpravljeno. Popis se vrši po možnosti v vsaki občini posebej tako, da pride popisovalna komisija v vsako občino, samo za male občine se bo živina popisovala na odrejenem skupnem zbirališču. Poskrbelo se bo, da bo vsak obvezanec opravil popis v enem samem dnevu in da nikomur ne bo treba čakati dalj časa. Popis je potreben v svrhu vojaške razvidnosti, da vojaška oblastva dobe pregled o živini in vozilih, ki bi se v slučaju mobilizacije mogla vporabiti v vojaške namene, in se vrši samo v to svrhu, nikomur se pa pri tem popisu ne bo odvzelo ničesar.

Delavci, ne v Francijo! Generalni konzulat v Marseillu javlja, da prihaja veliko število naših podanikov v Marseille iskat dela. Dela pa je v Franciji težko dobiti, kar je za naše delavce skrajno neugodno. Večina potroši, kar je bila prištedila, ko pa je brez pomoči, se obrne na naše konzulate in poslaništva za pomoč in povratek. Naše oblasti v Franciji pa nimajo sredstev za to svrhu. Tako padajo delavci še v večjo bedo. Delavstvo se opozarja na to, naj ne hodi v inozemstvo iskat dela.

Dobro je biti poverjenik! Poverjenikom pri pokrajinskih vladah se je določila dnevna plača s 340 kronami, poleg tega pa naj dobiva še vsak član poverjenikove družine po 12 kron.

Kdor je bil zavarovan pri tujih zavarovalnicah, a je vsled vojne zaostal s plačevanjem, ima pravico, da obnovi zavarovanje do dne 10. t. m. (plačati mora zaostale premije in petodstotne obresti) ali pa lahko zahteva do dne 16. julija 1921. vrednost police, kolikor je znašala do dne, ko se je pogodba razrušila.

Silni novi davki še niso veljavni, ker mora priti državni proračun, ki ga je tudi minister in vodja SLS dr. Korošec podpisal, še poprej pred finančni odbor. Ker pa tudi možem v finančnem odboru ne zaupamo, zahtevamo z vso odločnostjo, da novi davki ne smejo stopiti v veljavo poprej, dokler ne odobri proračuna narodno predstavništvo, ki bo izvoljeno tudi s sodelovanjem kmetov, katere novi davki groze udušiti.

Trgatev v Slovenskih goricah je donesla dosti manj pridelka, kakor se je pričakovalo. Zategadelj se cene lanskemu vinu dvigajo; cene moštu pa še niso stalne.

Razdelitev zemlje med dobrovoljce se izvrti že prihodnji mesec. Ministra Krizman in dr. Kukovec delata na tozadavnem načrtu z največjo naglico.

Naš parlament ga plihne. Ako je razpisana seja, pride 20 poslancev. Predsednik sejo otvori, zaključi in določi prihodnjo itd. Če bi ne bilo žalostno, bi bilo smešno! Takim poslancem naj ljudstvo navije ušesa!

Priljublja se nam zakon o redu in radu. Kaj bo to? To bo coklja napredku, to bo torba, s katerimi nam bodo zavezali jezike, da ne rečemo kaj proti vladajoči gospodi. Ta zakon pomeni za državo sramoto, kakršne ni v prav nobeni drugi državi. S tem zakonom pademo še pod Skipe-tare.

Da bi imela vlada pri svojih nakanah proste roke, si je izposlovala od narodnega predstavnštva pravico, da sme pred volitvami svojevoljno premeščati politične uradnike. Uradnik, ki višjim ne bo všeč, bo potoval v drugi kraj, kjer gospodi ne bo toliko škodljiv. Res, vračamo se v srednji vek.

Srbske kmetiške stranke bodo pri volitvah nastopile skupno.

Proti ukaznemu zakonu so socialisti v parlamentu odločno nastopili. Pripravljene so ga sprejeti le pod pogojem, da velja samo za to vlado i najdalje do konstituyente. Tudi bi ne imel veljave, ako bi nastopilo proti njemu 75 poslancev.

Konferenca socialnih demokratov v Zagrebu je ugotovila, da se je soc. demokratska misel na Hrvatskem zelo razširila. Zlasti mnogo pristašev ima po kmetih.

Koroško izpraznimo. Vlada je odločila, da se pokorimo ukazu plebiscitne komisije ter v najkrajšem času umaknemo s Koroške svoja civilna in vojaška oblastva. Naše čete so le začasno prihitele na Koroško, da so preprečile nemška nasilstva. — Sedaj ko to pišemo, naših čet ni več na Koroškem.

Ustavljene orožne vaje. Zaradi volitev se ustavijo poklici k dvomesečnim orožnim vajam. Dne 5. novembra odpuste domov vse tiste, ki so že na orožnih vajah.

Oprostitev vojaških vaj. Vojni minister je podpisal naredbo, po kateri se z ozirom na člen 3. zakona o izvedbi volitev za konstituyente določa: 1. Rezervni častniki in ostali vojaški obvezanci se ne bodo več pozvali na dvomesečne vojaške vaje; 2. rezervni častniki in vojaški obvezanci, ki so bili že pozvani na vojaške vaje, vendar še niso odšli v vojaško službovanje, so oproščeni vojaških vaj in se ne bodo več pozvali; 3. od 27. oktobra do 3. novembra se mora izvesti odpust rezervnih častnikov in vojaških obvezancev, ki se pozneje ne bodo več klicali na vojaške vaje; 4. rezervni častniki in vojaški obvezanci, ki hočejo prostovoljno dovršiti vojaške vaje, morajo dobiti za čas volitev dopust; 5. za slučaj izredne potrebe so vojaška poveljstva pooblašena pozvati vojaške obvezance v službovanje, vendar pa le v najbolj omejenem številu.

Okoli 9000 ruskih beguncev, ki so bili nastanjeni po grških otokih, bo prišlo tekom tega meseca v našo državo ter jih bodo nastanili v notranjosti države. Prvi transport bo prišel 22. tega meseca.

O novem povišanju železniških tarif se zadnje čase zopet tajinstveno namiguje. Pri nas je vse mogoče. Ako bi sedanja gospoda še nekaj časa gospodarila v Beogradu, bi postale polagoma železnice, kakor so že avtomobili, le gosposka prevoznica.

Užitnine na žganje v Srbiji ne plačujejo nobene, pač pa v novih pokrajinah.

Naselitev dobrovoljcev v Banatu. Minister za agrarno reformo je naselil v Banatu 5000 dobrovoljcev. Naseljevanje se v jeseni prekine in se nadaljuje spomladaj prihodnjega leta.

Složni nastop dalmatinskih strank. Poslanec dr. Smodlaka dela na to, da bi pri prihodnjih volitvah v Dalmaciji nastopile vse stranke složno, in sicer tako, da bi postavile skupno listo za vseh 11 mandatov, ki bi se razdelili na ta način, da bi dobile demokratska stranka, kmetijska stranka, ljudska stranka in radikalna stranka po 2 mandata, izvenstrankarji bi dobili 1 mandat, a o dveh mandatih naj bi odločil osrednji volilni odbor.

Sadovi centralizma. Kam pridemo, če ljudstvo pri upravi države nima nobene besede, dokazuje slučaj. V glinskem okraju na Hrvatskem so pele batine. Med izšibanimi je več žensk. Batinali so orožniki ljudi zato, ker se kak član družine ni odzval vojaški dolžnosti. V občini Bučici so ljudje skušali oteti mater, katere sin ni šel k vojakom in so jo orožniki zato šibali. Orožniki so na množico streljali in težko ranili tri kmete, ki leže sedaj v bolnišnici v Glini. V lečo so odpeljali 15 kmetov.

Zasilni drobiž izda zagrebška mestna občina v višini 600.000 K, in sicer 2 mil. komadov po 20 vinarjev in 400.000 komadov po 50 vinarjev. Veljavnost tega drobiža bo trajala do 31. decembra 1922.

Volilni imeniki za konstituyente. Deželno sodišče v Ljubljani opozarja občinske urade na nastopno: Po čl. 23 vol. zak. morajo biti volilni imeniki razgrnjeni v občinskem uradu celih osem dni in ima vsakdo pravico tekom teh osem dni zahtevati popravek. Da se zamore presojeti pravilnost postopanja občinskih uradov in pravočasnost reklamacij, naj županstva na volilnem imeniku potrdijo od katerega dne do katerega dne je bil volilni imenik razgrnjen. (Ta volilni imenik je bil razgrnjen v občinskem uradu od — — — do — — — županstvo — — — podpis in pečat.) Prekasno vložene reklamacije je zavrniti in v sklepu navesti, kdaj je bil volilni imenik razgrnjen. Dne 6. novembra 1920 je po čl. 50 vol. zak. imenik zaključiti. (Ta volilni imenik se je danes zaključil. Županstvo — — — dne 6. novembra 1920. — Podpis in pečat.) Tako zaključene imenike je poslati prvostopnemu sodišču v naknadno potrditev.

Gospodarske vesti.

Naš promet s Češkoslovaško. Čehi so od prvega trenutka po razpadu Avstro - ogrske hoteli, da stopijo z Jugoslavijo v čim tesnejšo zvezo in so zato tudi zašli v imperijalistične skušnjave z zahtevo po teritorialnem koridoru, ki bi vezal Češkoslovaško z našo državo. Ko ji ni bilo mogoče tega doseči, so hoteli vsaj ekonomske zveze med njihovo državo in Jugoslavijo napraviti čim močnejše. Tako so preteklo leto izvozili v Jugoslavijo blaga v vrednosti 168.472.345 čsl. kron, a izvozili iz Jugoslavije za 243.410.657 čsl. kron. V Jugoslavijo so izvozili v glavnem sladkor, a uvozili iz Jugoslavije moko in pšenico.

Izvoz živine iz Slovenije. Finančni odbor je na svoji zadnji seji sklenil na predlog ministra za kmetijstvo, da se dovoli izvoz konj iz Slovenije, in sicer koroške ter belgijske pasme, moškega spola. Razen tega je odobril, da se izvozi 2000 ovac za avstrijsko vnovčevalnico za živino proti jamstvu uvoza plemenske živine iz Avstrije.

Češko - poljska pogodba o premozi in nafti. Poroča se, da je bila v Krakovu podpisana pogodba med Češkoslovaško in Poljsko o dobavi premoga in nafte v smislu sklepa poslaniške konference v Parizu z dne 28. julija 1920 odnosno delitve tešinskega ozemlja. Češka bo dobavljala Poljski 37.000 ton premoga na mesec in 1500 ton koks, t. j. na dan 1500 ton premoga in 500 ton koks, mesto 3680 ton premoga in 800 ton koks, kakor je bila določila svoj čas plebiscitna komisija. V zameno bo Poljska dobavljala Češkoslovaški 7085 ton grobe nafte in 1250 ton naftinih izdelkov. Pogodba bo veljala za eno leto.

Mednarodni kongres za ureditev železniškega prometa bo dne 15. t. m. v Parizu. Na kongresu bodo reševali vprašanje o direktnem potnem prometu, o potnikih in o carinskih olajšavah.

Cene usnja v inozemstvu. Kvadrat telečjega boksa stane v Nemški Avstriji 105—140 K, v naši valuti 42—56 K, na Češkem 30—35 K, v naši valuti 50—60 K, pri nas pa 80 K. Kilogram črne kravine stane na Ogrskem 520—540 K, v naši valuti 200 do 210 K, pri nas pa 260 K.

Cena surovim kožam. Na zagrebški klavnici so nagnali cene surovim govejim kožam na 56 K po kg. Tako visoka cena se brezdvomno ne bo držala, ker trgovci ne najdejo nobenih kupcev za tako ceno.

Jugoslavija in Avstrija sta sklenili trgovinsko pogodbo na isti osnovi, kakor sta sklenili trgovinsko pogodbo Italija in Avstrija. Po tem sporazumu pošlje jugoslovanska vlada na Dunaj 15.000 ton žita in 40.000 ton turščice. V kratkem odpošljemo še drugih 50.000 ton žita in 110.000 koruze ter 10.000 ječmena in drugih živil. Zato

bo pa Avstrija dovolila izvoz kovin, prevoznih sredstev, tkanin, papirja, kemikalij, barv in lokomotiv.

Vprašanje odškodnine. »Politika« piše: V Beogradu pričakujejo prihod g. Boškoviča, člana mednarodne reparacijske komisije šele koncem tega tedna. Kakor smo že javili je vlada poklicala g. Boškoviča, da razloži kako sedaj stoji vprašanje glede odškodnine. Trdi se da so zavezniki ponudili naši državi kot odškodnino en del ameriškega, angleškega in francoskega vojnega materijala, ki se nahaja na Francoskem in na bivši solunski fronti.

Trgovina na Reki. Reška reggenza je izdala dekret, po katerem se ustanovi posebna komisija, da proučuje način, kako bi se povzdignila trgovina in industrija na reškem ozemlju. Nadalje je reggenza odredila, da se smejo na Reki namesto drobiža uporabljati samo reške in italijanske znamke. Kdor bo rabil drug drobiž, bo kaznovan z globo 10 do 500 lir in se mu eventualno odvzame trgovina.

Izvoz in cena pšenice. Finančni minister Stojanović je o priliki posveta o davku na obrt izjavil, da se od 15.000 vagonov za izvoz dovoljene pšenice ni izvozilo iz naše države nič več kot 800 vagonov. Ta izjava finančnega ministra mora pač iznenaditi vsakega. Že cela dva meseca prinašajo naši časopisi poročila o povišanju cen pšenici, o dnevnem povpraševanju itd. In sedaj, ko se je pšenica podražila pri kilogramu za več kot 3 K, poroča minister, da se je izvozila malenkostna množina. In res, teh 800 vagonov pšenice je kupila za izvoz Nemška Avstrija. Zakaj neki se je pšenica za toliko podražila? Ali je mar kmet spravil ali pa še bo ta dobiček? Nit! Najmanje! Z žitom kupčujejo razne banke in spekulant in teh se je prijel ves dobiček, dočim je kmet prejel to, kar si je kravavo prislužil. Strokovnjaki pravijo, da bi se smela z ozirom na malenkostni izvoz pšenice zvišati cena pri kilogramu največ za 50 vin. pri kilogramu. Na račun 15.000 vagonov so pokupile banke in gotovi spekulant pšenico, ki jo mislijo sami izvažati ali pa čakajo dobrih kupcev, ki se pa doslej še niso pojavili. To bi bil prvi vzrok povišanju cen. Drugi vzrok je, da so razni zasebniki, trgovci in aprovizacije, boječji se, da bo vsled izvoza pričelo primanjkovati pšenice, jo pričeli nakupovati. Zdi se pa, da se je položaj spremenil in da bodo pričele cene pšenice padati posebno vsled tega, ker se ni posrečila kupčija s Češkoslovaško, kjer so ovire za uvoz tako velike, da je naš izvoz skoro onemogočen.

Oblačilno blago iz Poljske. Ker je upati, da se kmalu konča vojna med Poljsko in Rusijo, smemo pričakovati, da dobimo oblačilno blago iz poljskih tvornic, in sicer bi bilo to blago vsled nizkega kurza poljske marke ceneje, kakor ga dobivamo iz Italije in Češkoslovaške. En meter sukna iz Poljske bi veljal pri nas 300 do 400 kron.

Drobiž.

O pomlajenju človeka. V Zanderevem inštitutu v Nauheimu je dunajski profesor Lichtenstein predaval o svojih izkušnjah pri uporabi Steinachovih metod za pomlajenje. Steinach je odstranil pri starih podganah vse znake starosti. Stare mršave podgane brez dlak so se začele zopet debeliti, dobile so apetit in spolni nagon. Steinach je stari podganam podaljšal življenje za 18 mesecev. Lichtenstein je v svojem predavanju rekel: Jeseni l. 1918. mi je Steinach sporočil svoje uspehe, ki jih je imel pri podganah, ter me pozval, da po njegovi metodi izvedem operacije na ljudeh. Svoje poizkuse sem nato izvedel na bolnikih ob priliki drugih operacij. Najvažnejše Steinachove metode, t. j. podvezavanje semenske zleze, se je že preje izvajalo. Prvo operacijo sem izvršil l. 1918. Tretji mesec po operaciji se je človek v resnici začel hitro debeliti, koža je postala zopet gladka, začeli so rasti novi lasje in zvečala se je telesna moč. Ta izprememba traja še sedaj. Drugič sem operiral 72letnega starca, pri katerem so nasto-

pile enake izpremembe. Starec je postal zopet potenten. Tretji pacient je bil 61 let stari uradnik, ki je tehtal 43 kg. Pet mesecev po operaciji je bil še vedno enak, potem pa se je tudi on pričel debeliti, roke se mu niso več tresle in seksualni nagon se je poživljal. Sedaj se ta človek bavi celo še s turistikom. Nad nekim drugim pacientom sem že skoraj obupal in sem mislil, da umre, toda po 5 mesecih se je začel popravljati. V dveh slučajih sem imel neuspeh.

Kaznovanje bolgarskih vojnih krivcev. Sofijski list »Zarja« poroča, da bo po naredbi glede kaznovanja krivcev narodne katastrofe poklicanih pred sodišče na razgovor več bolgarskih višjih uradnikov zaradi zločinov v okupirani Srbiji.

Klobuk Deschanelove žene. Tridesettisoč ameriških modistk je sklenilo podariti ženi francoskega predsednika Deschanela častno darilo v obliki klobuka. Klobuk je bil jako dragocen, okrašen je bil z devetimi rajčicami, katerih vsaka je stala 500 dolarjev. Klobuk je v celem stal 5000 dolarjev, v našem denarju malo manj kot pol milijona kron. Toda trud ameriških modistk je bil zastonj, ker gospa Deschanelova kot predsednikova soproga po vladajočih nazorih ni smela sprejeti oficijelnega inozemskega darila.

Pepel dveh mož. Angleški listi poročajo, da je neka bogata newyorška vdova dala sežgati v krematoriju ostanke svojih dveh mož. Pepel je shranila v žaro, ki je imela dva dela. Pred kratkim je morala dati žaro popraviti, pa so vsled nerodnosti zmešali pepel obeh pokojnikov. Babjevnj vdovi je pripravil zmešan pepel obeh mož toliko strahu, da je težko obolela na živcih. Vdova toži sedaj dotično tvrdko, ki je žaro popravljala za odškodnino. — Pripomniti moram, da se je ta dogodek odigral baje v New Yorku, in ameriške zgodbe se slišijo kakor znano, bolj smešne kot resnične.

Celo mesto pod zdravniškim nadzorstvom. V kalifornijskem mestu Cerito, ki šteje okoli 1200 duš, je vse prebivalstvo popadla velika strast do špiritiziranja. Okoli 30 žensk je pri klinju duhov že zblaznelo in so jih morali odpeljati kot neozdravljive v blaznico. Nekaj družinski oče je sežgal velikansko svoto bankovcev kot »darilo za duhove«, katerim se je v svoji babjevnosti bal zameriti. Mož je to storil navzlic temu, da so njegovi otroci umirali lakote. Oblasti so radi razširjene špiritistične kuge dali vse prebivalstvo mesteca pod zdravniško nadzorstvo.

Strašen zločin. Iz Kaira poročajo: Polcija v Kairu je pri neki raciji odkrila v nekem sumljivem nočnem zabavišču strašen zločin. Našla je potni kovček, v katerem je bilo 20 odsekanih ženskih glav. Trupel teh žensk niso mogli najti. Preiskava je dognala, da so v dotični lokal izvabljali neznani zločinci žene in dekleta pod pretvezo, da jim poskrbe službe ali pa da dobe kakšnega bogatega ženina; tam so jih potem ubili in oropali. Za zločinci ni nikakega sledu.

Nenavadna halucinacija. Nekaj bančni uradnik iz Rovinja se je nedavno vračal po noči proti domu. Ker je bil dež, je šel ob zidovju hiš, da se bi malo obvaroval mokrote. Naenkrat zapazi na sredi ulice veliko množico ljudi, bosih in zavrtih v bele rjuhe, in vsakdo je imel v desni roki malo svetilko. Vsi so imeli steklene oči in prstenorujava lica. Bančni uradnik bi moral iti naprej, pa se je rajše vrnil, da bi se izognil tej čudni procesiji. Toda komaj je napravil par korakov, je že opazil, da prihaja z druge strani enaka procesija. Ta množica čudnih prikazni ga je prisilila, da je stopil na sredo ulice. Vsi so ga gledali. Sedaj je šele opazil, da nosijo na vrvicah privezane male mrtvaške glave. Bančni uradnik je korakal polagoma naprej in ko je prišel do cerkve, se je procesija nehala. Zadnja oseba v procesiji, neka žena, mu je rekla tiho: »Mi smo duše iz vic; prihajamo iz pokopališča in gremo v cerkev.« — Dotični uradnik je bil živčno bolan in je bila ta prikazen halucinacija. Mož pa tudi drugače ni bil pri pravi pameti, kajti dva dni po tej čudni halucinaciji so ga prepeljali v aorišnico.

Zabavni kot.

Iz norišnice. Deželni predsednik vpraša zdravnika v blaznici: »Ali se ne pripeti kdaj pomota, da sprejmete v blaznico zdravega človeka?« Zdravnik: »Brez skrbi! Ako je tak človek nekaj tednov v mojem zavodu, postane gotovo blazen.«

Kraljeva milost. Kralju so sporočili, da živi v njegovi državi mož, ki je bil rojen leta 1821. Kralj, vzradošen nad tem, je izjavil: »Milostno odredim, da bodi mož že letos 100 let star. Kdo ve, ako bo revež doživel prihodnje leto.«

Višek ponižnosti. Vladar, ogledujoč mestno knjižnico, je vprašal župana, zakaj so knjige narobe vložene v omarah. Župan: »Visokost, mi vendar ne smemo trpeti, da bi Vam knjige kazale hrbet!«

Listnica uredništva

Na vprašanje dopisnika K. iz Kostrivnice, odgovarjamo, da se bodo volitve vršile s kroglicami in skrinjicami. Skrinjice bodo nosile napis strank. Vsaka stranka bo imela svojo skrinjico. Opozarjamo Vas, da prečitajte »Vollni red v konstituanto«, ki ga je priobčeval »Ljudski glas« v zadnjih številkah. Ako veste, da je edino soc. demokratska stranka zaščitnica proletariata po deželi, se Vam ne bo težko odločiti, da vržete svojo volilno kroglico v skrinjico JSDS.

Uredništvo.

Možete obdržati svojo lepoto! Možete imeti kakor baržun mehko kožo! Možete solinčnih peg, mozoljev in ogrcev!

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado! Občudovani bodete! Zavidanil 1 lonček 9 K, No. III močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfinejšo lilijno: mlečno milo 16 K.

Možete imeti lepe, zdrave lasel!

Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lasel! Zapreči prhaj, prerano osivenje! Zabranil plešo! 1 lonček 9 K, No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Sampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v. in 3 K.

Mušijo Vas kurja očesa?

Fellerjev prav turistovski obliz učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih očes več Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škatljica 4 K., velika škatljica 6 K.

Želite se kaj?

Fellerjeve Elza umivalne pastilje (Kolonjska voda). 1 škatljica 7 K.

Fellerjev usipalni prašek proti potenju. 1 škatljica 6 K. Fellerjev mentolni črtnik zoper glavno in zobobol. 1 škatljica 4 K.

Fellerjev Elza fluid. 6 dvojnatih ali 2 veliki špeciální steklenici 36 K.

Najboljši parfum z najfinejšim duhom od 8 K naprej. Najfinejši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen, 1 velika škatljica 11 K.

Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Omot in poštnina posebej a najceneje.

EUGEN V. FELLER, Ijekarnar
Stubica Donja
Elza trg Nr. 334 (Hrvatska).

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj kako tu ublažujejo bolečine in utrujajo telo masaže s Fellerjevim praviim Elza-fluidom! 6 dvojnatih ali 2 veliki špeciální steklenici 36 kron.

Potrebovali bi odvajajoče, želodec okrepčujoče sredstvo? Poslužite se je Fellerjevih pravih Elza-kroglic; 6 škatljic 18 kron. Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 358, Hrvatska. F.

Miši-podgane stenice-ščurki

In vsa golazen mora poginuti, ako porablja svoje najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 12—; uničevalec molje K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10—; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—; mazilo proti garjam K 12—

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New - Jork — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozni listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po šestih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim sadružnikom proti vkladnji, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustraheno brani Vaše pravice, je:

NAPREJ

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!
Le »Naprej« spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 20 kron.

Naroča se pri upravi »Naprej« Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Širite naš list!